

Terveys- ja sairaanhoitopalvelut
Medisiiniset palvelut
Infektioiden torjunta

19.11.2024

1 Infektioiden torjunta kotihoidossa

Tavanomaiset varotoimet ovat infektioiden torjunnan perusta kotihoidossa. Niillä pyritään estämään mikrobien siirtyminen työntekijästä asiakkaaseen, asiakkaasta tai asiakkaan kodista työntekijään ja edelleen toisiin asiakkaisiin. Tavanomaisia varotoimia ja muita hygieniaan liittyviä toimia noudatetaan kaikkien asiakkaiden hoidossa.

1.1 Työntekijän henkilökohtainen hygienia ja työasu

Hyvä henkilökohtainen hygienia on tärkeä osa niin asiakas- kuin työturvallisuuttakin. Se luo perustan tartuntojen ehkäisylle.

Työvaate vaihdetaan asiallisin (1–2 vrk) väliajoin ja näkyvästi likaantunut, märkä tai rikkoutunut työvaate vaihdetaan välittömästi. Työvaatteen vaihtotiheys vaihtelee yksikön luonteen mukaisesti. Työvaate puetaan henkilökunnan pukeutumistiloissa tai erikseen yksikössä sovitun käytännön mukaisesti. Asiakas- ja potilastyössä työasun yläosa (paita, jakku tai takki) tulee olla lyhythihainen tai maksimissaan $\frac{3}{4}$ pituinen hiha, koska hihat likaantuvat helposti ja estävät oikean käsihygienian toteuttamisen.

Lisätietoa ohjeessa SOTE henkilöstön työvaatteet sekä suojainten käyttö, infektioiden ja tarttuvien tautien torjunta

1.2 Käsihygienia

Oikea käsihygienia on tärkein yksittäinen keino, jolla voidaan vähentää infektioiden syntymistä. Huolehdi tarkasti käsihygieniasta, koska kosketuksen kautta tarttuvat mikrobit leviävät tavallisimmin käsien välityksellä. Älä käytä rannekelloa, aktiivirannekkeita, sormuksia, käsikoruja tai rakenne- tai geelikynsiä. Pidä kynnet lyhyinä ja lakattomina.

Huolehdi käsiesi ihosta, sillä terve iho antaa hyvän suojan ulkopuolelta tulevia taudinaiheuttajia vastaan. Jos käsissäsi on ihottumaa, ihorikkoja, kynsivallintulehdus tai muu iho-ongelma, ole yhteydessä esihenkilöösi ja työterveyshuoltoon ja kysy toimintaohjeita.

Desinfioi kädet huolellisesti:

- asiakkaan kotona
- asiakkaan kotiin mennessä ja sieltä lähtiessä
- ennen ja jälkeen asiakaskontaktin
- ennen suojainten pukemista sekä niiden riisumisen jälkeen

Terveys- ja sairaanhoitopalvelut
Medisiiniset palvelut
Infektioiden torjunta

19.11.2024

- ennen lääkkeiden käsittelyä ja jakamista
- ennen elintarvikkeiden käsittelyä
- ennen hoitotoimenpidettä (esimerkiksi haavanhoito) ja sen jälkeen sekä työvaiheiden välissä aseptisen työjärjestyksen mukaisesti
- ennen puhtaisiin hoito- ja tutkimusvälineisiin koskemista
- aina, kun sinulla on sellainen tunne, että kätesi ovat mahdollisesti kontaminoituneet
- oksennus-ripulitautia ja syyhyä sairastavien asukkaiden hoitamisen jälkeen toteutetaan aina käsien saippua-/ vesipesu (vähintään 60 sekuntia) sekä desinfiointi

Toimisto- ja tiimitiloissa

- tiimitilaan tullessa ja sieltä lähtiessä
- ennen puhtaiden hoito- ja tutkimusvälineiden keräämistä
- ennen ja jälkeen yhteisten työlaitteiden, kuten älypuhelimien, tablettien, työaikaseurantalaitteiden, tietokoneiden, lääkekaappien yms. koskemista
- tauko- tai sosiaalitiloihin mennessä sekä niistä lähtiessä

Käsien peseminen

Pese kädet vedellä ja pesunesteellä sekä kuivaa ne kertakäyttöisellä paperipyyhkeellä. Desinfioi kädet käsihuuhteella kuivaamisen jälkeen. Mikäli käsien pesu ei ole mahdollista, puhdista kädet pesupyyhkeellä ja käsien kuivuttua desinfioi ne käsihuuhteella.

Pese kädet kun:

- tulet töihin ja lähdet töistä
- kätesi ovat näkyvästi likaiset tai ne tuntuvat likaisilta
- käsitellessäsi pakkaamattomia, helposti pilaantuvia elintarvikkeita
- käyt WC:ssä
- kun hoidat akuuttia oksennus-ripulitautia tai Clostridioides difficile -ripulia sairastavaa asiakasta, lisäksi aina myös käsien desinfiointi

1.3 Työvälineet

Hoitolaukku

- pidä tarvikkeiden ja välineiden kuljetukseen käytettävä laukku puhtaana
- laske laukku asiakkaan kotona mahdollisimman puhtaalle pinnalle ja riittävän kauas asiakkaasta

Terveys- ja sairaanhoitopalvelut
Medisiiniset palvelut
Infektioiden torjunta

19.11.2024

- älä laske laukku asiakkaan sängylle tai lattialle
- ota laukusta tarvikkeita ja välineitä vain puhtain, desinfioiduin käsin
- älä laita käytettyä välinettä takaisin laukkuun, ennen kuin olet desinfioinut sen tai pakannut ulkopinnaltaan puhtaaseen suljettuun pussiin tai kannelliseen laatikkoon.
- huolla laukku säännöllisesti
- pyyhi laukun ulkopinta päivittäin pesevällä, materiaaliin soveltuvalla desinfektioaineella
- tyhjennä laukku vähintään kerran viikossa ja pyyhi kaikki sisäpinnat huolellisesti
- pese laukku säännöllisesti pesukoneessa tai lähetä pesulaan

Muut työvälineet

Käytä pyyhkimiseen valmista pesevää desinfektioliinaa

- puhdista tabletit ja älypuhelimet sekä käytössä olleiden tietokoneiden näppäimistöt ja hiiret vähintään kerran työvuorossa
- pyyhi yhteiskäytössä olevan auton kosketuspinnat (ratti, vaihdekeppi, oven kahvat) kerran työvuorossa

1.4 Tutkimus- ja hoitovälineiden käsittely ja huolto

Käytä ensisijaisesti asiakkaan omia kotimittareita, jos mahdollista.

Kertakäyttöiset välineet

Hävitä kertakäyttöiset välineet yksikkösi jäteohjeen mukaisesti.

Monikäyttöiset välineet

- huolehdi niiden asianmukaisesta huollosta
- pakkaa välineet heti käytön jälkeen riittävän paksuun muovipussiin tai kannelliseen laatikkoon
- käsittele välineet instrumenttigelillä heti tiimitilaan tai toimistoon saavuttuasi, mikäli ne joutuvat odottamaan kuljetusta välinehuoltoon yli 4 tuntia. Säilytä välineet kannellisessa laatikossa kuivumisen ehkäisemiseksi.
- huolehdi, että välineet kuljetetaan välinehuoltoon riittävän usein. Tarkista instrumenttigelin vaikutusaika käyttöohjeesta.
- puhdista ja desinfioi välineiden säilytykseen käytettävät laatikot niiden likaantuessa ja säännöllisesti
- desinfioi verenpainemittari, kuumemittari, stetoskooppi yms. välineet pyyhkimällä pesevällä desinfektioaineella tai valmiilla desinfektiopyyhkeellä. Käytä suojakäsineitä. Anna välineiden kuivua ennen uutta käyttöä.

Terveys- ja sairaanhoitopalvelut
Medisiiniset palvelut
Infektioiden torjunta

19.11.2024

1.5 Suojaimet

Suojainten tarkoitus on suojata työntekijöitä sekä asiakkaita tartunnoilta. Pue tarvittavat suojaimet juuri ennen toimenpidettä, jos suojaimia tarvitaan. Ota suojaimet laatikosta tai pussista aina desinfioiduin käsin, että ne eivät kontaminoidu. Riisu suojaimet välittömästi käyttötarpeen loputtua tai viimeistään ennen asiakkaan kodista poistumista. Laita käytetyt suojaimet suoraan jätepussiin ja vie se jäteastiaan käynniltä lähdettäessä. Desinfioi kädet.

Suojainten säilyttäminen

Säilytä suojaimet toimisto- tai tiimitilassa suojassa pölyltä, roiskeilta, valolta ja tarpeettomalta koskettelulta. Käsihuuhe tulee olla lähettyvillä, että kädet voidaan desinfioida ennen suojainten koskettelua.

Asiakkaat ja kotihoitopaikat ovat erilaisia. Hoitava hoitaja tekee arvion suojainten tarpeesta ja siitä voiko suojaimia säilyttää kotona. Suojaimet säilytetään asiakkaan kotona, jos niitä tarvitaan joka käynnillä. Kotona toistuvia, aseptisia hoitotoimenpiteitä ovat mm. vaipan vaihto, haavanhoito, suihkutuspöytä tai muu aseptinen toimenpide. Hyviä säilytyspaikkoja suojaimille ovat esim. puhdas kannellinen muovilaatikko tai joku muu siisti, kuiva ja turvallinen paikka.

Jos suojaimia tarvitaan asiakkaan luona vain satunnaisesti, ne voi kerätä päivittäin uusiin puhtaisiin muovipusseihin puhtain, desinfioiduin käsin.

Suojakäsineet

Käytä suojakäsineitä, kun käsittelet

- eritteitä (veri, virtsa, uloste, sylki, lima, hiki, oksennus, hilse, märkäerite ja muut kehon eritteet)
- rikkiäistä ihoa, haavoja, limakalvoja
- likaisia välineitä
- kanyyleja, katetreja, dreenejä
- desinfektioaineita
- mikrokuitupyyhkeitä

Vaihda suojakäsineitä aseptisen työjärjestyksen mukaisesti. Muista desinfioida kädet kuiviksi ennen suojakäsineiden pukemista. Älä koskettele suojakäsineillä ympäristöä hoitaessasi asiakasta. Älä pue useita suojakäsineitä päällekkäin tai desinfioi niitä. Suojakäsineiden käyttö ei korvaa käsihuuhteen

Terveys- ja sairaanhoitopalvelut
Medisiiniset palvelut
Infektioiden torjunta

19.11.2024

käyttöä eikä aseptista työskentelyä. Riisu suojakäsineet ja desinfioi kädet heti hoitotoimenpiteen jälkeen. Desinfioi kädet huolellisesti.

Mikäli tehdaspuhtaasta suojakäsinepaketista tulee käsiä otettaessa ylimääräinen käsine ulos, sitä ei saa laittaa takaisin pakkaukseen.

Kirurginen suu-nenäsuojus

Käytä kirurgista suu-nenäsuojusta, kun

- on vaara kasvojen alueen eriteroiskeista
- asiakkaalla on hengitystieinfektio
- avustat asiakasta ruokailussa, silloin kun asiakas yskii tai pärskii
- teet haavanhoitoa tai muuta aseptiikkaa vaativaa toimenpidettä
- itselläsi on flunssan oireita

Suu-nenäsuojus asetetaan kasvoille huolellisesti ja tiiviisti. Käytön aikana sitä ei kosketella käsin eikä lasketa kaulalle tai nosteta otsalle. Kädet desinfioidaan suojuksen riisumisen jälkeen.

Suojatakki tai -esiliina

Käytä suojatakkiä tai -esiliinaa, kun työasu on vaarassa kastua tai likaantua eritteillä. Suojatakki tai -esiliina on tarpeen esimerkiksi aamu- ja iltapesuissa, vaipanvaihdossa, suihkutustilanteissa ja haavan hoidossa. Jos käytössä on hihatton suojaesiliina, muista pestä ja desinfioida käsivarret ylös työasun hihaan saakka.

Kumisaappaat

Puhdista yhteiskäytössä olevat saappaat käytön jälkeen ulko- ja sisäpuolelta. Jos saappaita säilytetään kotihoidon toimisto- ja tiimitiloissa, tulee ne desinfioida käytön jälkeen alkoholittomalla desinfektioaineella tai valmispyyhkeellä.

Kengänsuojat eivät ole tarpeelliset.

1.6 Lääkkeiden käsittely

Noudata lääkkeiden käsittelyssä lääkehuollon hygieniakäytänteitä. Huolehdi tarkasti käsihygieniasta ja puhdista pöytä ennen lääkkeiden jakamista esimerkiksi kertakäyttöisellä desinfektiovyhkeellä. Käytä tablettilääkkeiden jaossa puhdasta apuvälinettä, esimerkiksi lusikkaa tai atuloita. Pese kaikki käytössä olleet apuvälineet käytön jälkeen. Pese myös asiakkaan dosetit säännöllisesti ja kun ovat likaantuneet.

Terveys- ja sairaanhoitopalvelut
Medisiiniset palvelut
Infektioiden torjunta

19.11.2024

1.7 Asiakkaan henkilökohtainen hygienia

Ohjaa ja tarvittaessa avusta asiakasta huolehtimaan henkilökohtaisesta hygieniasta.

Asiakkaan hyvään henkilökohtaiseen hygieniaan kuuluvat:

- puhtaat vaatteet
- siistit vuodevaatteet
- pyyhkeet
- suunhoidosta huolehtiminen
- vaipan tai inkontinenssisuojan vaihtaminen riittävän usein

1.8 Aseptiikkaa vaativat toimenpiteet

Katso ohjeet esim.

Infektio-ohjeet – HYVAEP Intra → Infektioiden torjunta hoitotoimenpiteissä

Aseptiikka haavanhoidossa

1.9 Pisto- ja viiltotapaturmat

Vereen suhtaudutaan aina niin kuin siinä olisi taudinaiheuttajia. Veri, veriset eritteet, veren tahrinat välineet ja tekstiilit ovat tartuttavia. Pistävät- ja viiltävät jätteet laitetaan suoraan riskijäteastiaan.

Ennaltaehkäise pisto- ja viiltotapaturmia

- käytä aina turvatuotteita
- älä hylsytä käytettyjä neuloja
- käsittele injektioneuloja, kyrettejä ja muita teräviä välineitä huolellisesti katsekontaktissa ja laita ne välittömästi käytön jälkeen suoraan riskijäteastiaan
- pidä riskijäteastia kätesi ulottuvilla
- täytä riskijäteastia vain turvarajaan saakka, että astia saadaan suljettua oikein

Lisätietoa ohjeessa Pisto- ja viiltotapaturmien välttäminen

Veritapaturmaksi katsotaan tilanne, jossa

- verinen neula tai muu verinen väline viiltää tai pistää
- verta joutuu suun limakalvolle tai silmän sidekalvolle
- verta joutuu haavaiselle tai ihottumaiselle iholle

Terveys- ja sairaanhoitopalvelut
Medisiiniset palvelut
Infektioiden torjunta

19.11.2024

Veritapaturmien paikallishoito

Tee paikallishoito aina yllä mainituissa tilanteissa. Huuhtelee limakalvoroiskeet runsaalla juoksevalla vedellä. Puhdista myös pisto- tai viiltoalueet runsaalla juoksevalla vedellä ja heti sen jälkeen vähintään 70 prosenttisella alkoholilla. Älä purista haavaa. Jätä alkoholihaude iholle kahdeksi minuutiksi. Hauteena voit käyttää esimerkiksi käsidesinfektioainetta, valmiita ihon desinfektioliinoja tai A12T Dilutus 80 % tai Ethanol 80 %. Noudata jatkotoimenpiteissä oman työyksikkösi antamia ohjeita.

Lisätietoa ohjeessa Veritapaturman toimintaohje

1.10 Eritetahrat

Poista asiakkaan hoitoympäristön eritteet pintojen desinfektioaineilla. Kotona muualla olevat eritteet poistetaan kodista löytyvillä tavallisilla siivousaineilla ja paperipyyhkeellä tai kertakäyttöisellä siivouspyyhkeellä.

Lisätietoa ohjeessa Eritetahradesinfektio

1.11 Pyykkihoidto

Käytä likapyykkiä käsitellessäsi suojakäsineitä ja suojaesiliinaa tai suojatakkaa. Likapyykkiä ei tule kantaa sylissä. Pyykkiä käsitellään vähäeleisesti, pölyttämättä. Älä laske pyykkiä lattialle. Pese tyhjentyneet pyykinkeräysastia tarvittaessa.